

ЯКІСТЬ ЯК СКЛАДОВА СИНЕРГЕТИЧНОГО ЕФЕКТУ КЛАСТЕРНОГО УТВОРЕННЯ

Чернігівський державний технологічний університет
lysenko_iren@ukr.net

In the paper the essence of synergy in the cluster as well as the quality of component synergies of cluster formation. the problems of quality assurance system in the cluster

Постановка проблеми. На сьогодні, в умовах світової глобалізації та інтеграції, посилення конкуренції на світових ринках, особливої уваги потребує проблема забезпечення якості продукції, як головного чинника забезпечення необхідного рівня конкурентоспроможності продукції і послуг. Споживачі бажають мати впевненість в якості, яку може забезпечити підприємство з результативною системою управління якістю.

Виклад основного матеріалу. Концепція кластерного підходу не є новою для світової науково-практичної сфери в цілому та для України зокрема. Проте саме кластери, в результаті синергетичного ефекту, забезпечують сталий розвиток економіки регіону, посилення її конкурентоспроможності, побудови чи реструктуризації регіональних економічних підсистем, розв'язання територіальних соціальних проблем, проблем раціонального ресурсовикористання тощо.

Кластерні об'єднання – це одна з найефективніших форм організації виробничих процесів, форм регіонального розвитку, за якої на ринку конкурують вже не окремі підприємства, а цілі організаційно-економічні системи, комплекси, які скорочують свої витрати та примножують свої можливості завдяки спільній технологічній кооперації суб'єктів господарювання.

Одним з головних принципів ефективного розвитку кластерного утворення є раціональне використання ресурсів, що досягається на підприємстві формуванням ефекту синергії. Ефект синергії, це ефект від спільної дії всіх елементів системи, що приводить до підвищення якісних показників функціонування без збільшення кількісних. Це пояснюється тим що кластер, як відкрита система є одночасно і матеріально-інформаційною сутністю і інформаційно-матеріальною.

Концепцію синергізму в економічних системах пов'язують з порушенням пропорційності. Іноді синергізм називають ефектом « $2+2=5$ », для того щоб підкреслити що підприємство веде пошук таких ресурсно-виробничих та товарно-ринкових комбінацій, в яких ефект від суми перевищує суму складових елементів. При цьому виникає додаткова одиниця ефекту ($1=5-4$) що обумовлюється синергізмом, або синергетичним ефектом.

Таким чином, синергетичний ефект – це збільшення показників ефективності діяльності кластера в результаті об'єднання, інтеграції, злиття окремих частин в єдину систему, де ефект від взаємодії елементів системи перевищує суму ефектів діяльності кожного елементу окремо.

Синергетичний ефект у кластері забезпечується за умов:

- технологічної спорідненості певних суб'єктів господарювання, які функціонують заради спільного кінцевого результату;
- певної географічної близькості ряду суб'єктів господарювання, які технологічно та економічно пов'язані між собою;

- інноваційності у сфері економічних відносин та управління, а також зосередження значних інтелектуальних ресурсів у потенційних суб'єктів кластерного утворення;
- інтенсивного обміну інформаційними ресурсами, знаннями, передовими технологіями, ноу-хау;
- ефективного використання внутрішніх та зовнішніх інвестицій;
- підтримки владними структурами інноваційних ідей та сприятливого бізнес-середовища, що орієнтовані на позитивні зрушення в економіці заради піднесення добробуту широких верств населення;
- регіоналізації економічної політики, що ґрунтується на регіональних пріоритетах економічного розвитку країни.

Розглядаючи кластер, як відкриту систему в економіці регіону, можемо виділити наступні основні види синергії, що сприяють підвищенню якості, раціональному використанню ресурсів та підвищенню конкурентоспроможності кластерного утворення: синергія управління, виробнича синергія, маркетингова синергія, фінансова синергія. Досягнення усіх видів синергії на підприємстві призводить до формування загального синергетичного ефекту, як головного важеля забезпечення ефективного розвитку підприємства [3]. Однією з важливих складових синергетичного ефекту є якість.

Якість – це економічна категорія, яка відображає сукупність властивостей продукції (технічних, технологічних, економічних, екологічних тощо), що зумовлюють ступінь її здатності задовольняти потреби споживачів відповідно до свого призначення.

Необхідність створення кластерів визначається зростаючими проблемами, пов'язаними з інтенсифікацією суспільного виробництва, його інноваційним розвитком, за умов обмеженості ресурсів. Виробничий кластер – це складна соціально-економічна система, що має властивості аналогічні іншим великим системам, для яких притаманний синергетичний ефект.

Реалізація кластерного підходу до організації суспільного виробництва дозволяє створити нові можливості для підвищення економічної активності населення, збільшити рівень реальної заробітної плати, підвищити життєвий рівень широких верств населення.

Висновки. На сьогодні, у якості результативної ознаки роботи кластерного утворення багато дослідників визначають прояв синергетичного ефекту. В умовах розвитку зовнішньоекономічної діяльності підприємств найважливішим результатом виробничого менеджменту і системи управління якістю є сертифікація продукції. Значну роль у підвищенні якості відіграють стандарти, які є нормативною базою систем якості, що є важливою складовою синергетичного ефекту кластерного утворення.

Список літературних джерел

1. Дяченко О. О. Пристайко О.П. Оперативне управління та моделювання менеджменту процесів в системі якості компаній. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbuv.gov.ua/e-journals/pspe/2008-1/Dyachenko_108.htm

2. Н.Алтухова. Механізм внутрішньої взаємодії у виробничих кластерах / Н.Алтухова // Галицький економічний вісник. - 2011. - №1(30). - с.102-106 - (економіка та управління національним господарством)

3. Купріянова К.О. Синергетичний ефект, як засіб підвищення ефективності діяльності підприємства. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/12_KPSN_2010/Economics/63516.doc.htm